

ERASMUS+ PROJEKT „INKLUZIJOM OSTVARIMO POTENCIJALE KNJIŽNICA“

Erasmus+ project „Inclusion through library potentials“

Anita Malkoč Bišćan

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac
anita@gkka.hr

Vedrana Kovač Vrana

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac
vedrana@gkka.hr

Miroslav Katić

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac
miroslav@gkka.hr

UDK / UDC **025.5(497.529Karlovac)**
027.52(497.529Karlovac)

Stručni rad / Professional paper

Primljeno/ Received: 27.01.2022.

BROJ
BIBLIOGRAFSKE
JEDINICE

421

Sažetak

U ovom radu predstaviti će se osnovne značajke Erasmus+ programa Europske Unije, mogućnosti financiranja europskih institucija s područja obrazovanja, stručnog osposobljavanja, mladih i sporta, potičući cjeloživotno učenje te profesionalni i osobni razvoj pojedinaca i organizacija. Predstaviti će se i tijek realizacije jednog od projekata Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac kojim je knjižnica dobila novu dodanu vrijednost u unaprjeđenju svojih usluga i poslovanja u cjelini. Riječ je o projektu pod nazivom „Inkluzijom ostvarimo potencijale knjižnica“, osmišljenom i prijavljenom na program Europske Unije Erasmus+, u okviru ključne aktivnosti 1, područje obrazovanja odraslih, u programskom razdoblju od 2014. do 2021., poštujući ključne prioritete sedmogodišnjeg razdoblja te zadane opće i specifične ciljeve samog programa. Projekt je istovremeno je prilagođen uvjetima poslovanja knjižnice unutar lokalne zajednice, prostornim i ljudskim kapacitetima, kao i strukturi sadašnjih i potencijalnih korisničkih skupina kojima se uz pomoć projektnih aktivnosti pružaju mogućnosti aktivnog uključivanja u lokalnu i širu zajednicu. Tijek same prijave i sadržaj projekta iznesen u ovom radu omogućit će jasniji uvid u mogućnosti koje knjižnice mogu ostvariti

apliciranjem na različite izvore financiranja iz fondova Europske Unije. S obzirom na transformacije u poslovanju knjižnica i nove misije i vizije rada, alternativni načini financiranja u velikoj mjeri knjižnicama mogu pružiti priliku da ojačaju postojeće i razvijaju nove usluge i programe za sadašnje i buduće korisnike.

Ključne riječi: program Erasmus+, marginalizirane korisničke skupine, inkluzivne knjižnične usluge, obrazovanje odraslih, mobilnost osoblja

Summary

This paper will present the basic features of the Erasmus + program of the European Union, funding opportunities for European institutions in the field of education, vocational training, youth and sports, encouraging lifelong learning and professional and personal development of individuals and organizations. It will also present the implementation of one of the projects of the City Library „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac which gave the library new added value in improving its services. This is a project entitled “Inclusion through library potentials“, designed and submitted to the European Union's Erasmus+ program, within the key activity 1, in the field of adult education, in the programme period from 2014 to 2021, respecting the key priorities of the seven-year period and given general and the specific objectives of the program itself. At the same time, the project is adapted to the conditions of the library within the local community, spatial and human capacities, as well to the structure of current and potential user groups which, through project activities, will provide opportunities for active involvement in the local and wider community. The preparation of the application and the content of the project presented in this paper will provide a clearer insight into the possibilities that libraries can achieve by applying to various sources of funding from European Union funds. Given the transformations in library operations and new missions and visions of work, alternative ways of financing can greatly provide libraries with an opportunity to strengthen existing and develop new services and programs for current and future users.

Keywords: Erasmus+ programme, marginalized user groups, inclusive library services, adult education, staff mobility

Uvod

Knjižnice se danas, pod utjecajem informacijsko-tehnološkog razvoja, ali i strukturno-organizacijskih društvenih preobrazbi transformiraju iz tradicionalnih kulturno-baštinskih ustanova i mjesta za posuđivanje knjiga u informacijska, kulturna, multikulturalna i komunikacijska središta svojih zajednica.

Prema UNESCO-vu Manifestu za narodne knjižnice iz 1994. godine¹, narodna je knjižnica mjesno, informacijsko središte koje svojim korisnicima omogućava neposredan pristup svim vrstama znanja i informacija, cjeloživotnom učenju i djelima mašte s pomoću niza izvora i službi. Knjižnične službe zasnivaju se na jednakosti pristupa svima, bezobzira na dob, spol, rasu, vjeru, nacionalnost, jezik, invaliditet ili društveni položaj. Vidljivo je, dakle, da se fokus djelovanja knjižnica preusmjerava s knjižničnih zbirki na korisnike, ali i da su društvena integracija, društvena inkluzija i društvena kohezija važan dio djelovanja knjižnice.

Kako bi što bolje odgovorili na društvene promjene, a samim time i na novonastale potrebe svojih korisnika, knjižničari se tijekom svog profesionalnog rada moraju kontinuirano usavršavati. To usavršavanje ostvaruje se putem formalnog i neformalnog obrazovanja, ali i putem učenja iz iskustava drugih srodnih institucija.

U ovom radu nastojali smo opisati način na koji je Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac odgovorila na novonastale potrebe svojih korisnika kroz program Europske Unije Erasmus+ iz područja obrazovanja odraslih, kojim će, po njegovu završetku, Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac unaprijediti svoje poslovanje, implementirati nove usluge te poboljšati kompetencije djelatnika.

Značajke programa Erasmus+

Iako je program Erasmus+ posljednjih godina doživio svoj procvat i razvoj u kontekstu proširivanja programa u područjima obrazovanja, osposobljavanja i mladih² i

---

¹ UNESCO-v manifest za narodne knjižnice iz 1994. Dostupno na: http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/UNESCOv_manifest_za_narodne_knjiznice.htm (2022-19-03)

² Erasmus+ rezultat je integracije sljedećih europskih programa koje je Komisija provodila u razdoblju 2007. – 2013.: program za cjeloživotno učenje; program Mladi na djelu; program Erasmus MundusTempus; Alfa; Edulink te programi suradnje s industrijaliziranim zemljama u području visokog obrazovanja. Tim su se programima podupirale aktivnosti u područjima visokog obrazovanja (uključujući njegovu međunarodnu dimenziju), strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, školskog obrazovanja, obrazovanja odraslih i mladih (uključujući njihovu međunarodnu dimenziju). Vodič kroz program Erasmus+. <https://ampeu.hr/files/Vodi%C4%8D-kroz-program-Erasmus-HR.pdf> (2022-02-24)

pružanja prilika za financiranje raznolikim skupinama korisnika te postao prepoznatljiv program EU za područja međunarodne mobilnosti i učenja, njegove mogućnosti još nisu dovoljno prepoznate od strane nekih institucija, osobito narodnih knjižnica. Moguće je da razlozi leže u kompleksnosti programa (složenost pri pripremi projektne dokumentacije, nedovoljno poznavanje faza projektnih ciklusa pri pisanju projekata) te nedovoljnom informiranju pojedinaca i organizacija o samom programu, koji se razvijao od 1987. kao program studentske razmjene, da bi se u današnje vrijeme razvio u program koji nudi brojne načine stjecanja znanja i uspostavljanja međunarodne suradnje za različite vrste ustanova. U aktivnosti Erasmus+ programa mogu se uključiti brojne organizacije: odgojno-obrazovne ustanove, udruge, poduzeća, gradovi, općine i županije, ali i ostale javne te privatne organizacije. Danas je Erasmus+ najveći program Europske unije za obrazovanje i osposobljavanje, mlade i sport.

Primarni cilj programa jest omogućiti sudjelovanje u aktivnostima međunarodne suradnje, mobilnosti i učenja. S pravom se može reći da se program Erasmus+ pretvorio u simbol europskog učenja mladih, osposobljavanja, rada i zajedničkog života.³ Za vođenje programa Erasmus+ odgovorna je Europska komisija koja upravlja proračunom i kontinuirano postavlja prioritete, ciljeve i kriterije programa. Komisija također usmjerava i prati opću provedbu, praćenje i evaluaciju programa na europskoj razini⁴ te snosi ukupnu odgovornost za nadzor i koordinaciju struktura zaduženih za provedbu programa na nacionalnoj razini.⁵ Jedan od prioriteta Europske komisije jest kontinuirani rad na povećanju broja sudionika u programu. Povećanje broja sudionika u programskim segmentima građanima Europe šalje snažniju poruku da institucije Europske unije rade svoj posao ispravno i učinkovito.

---

³ Cairns, David; Krzaklewska, Ewa; Cuzzocrea, Valentina; Allaste, Airi-Alina. Mobility, Education and Employability in the European Union: Inside Erasmus, 2018. URL: https://www.researchgate.net/publication/324478561_Mobility_Education_and_Employability_in_the_European_Union_Inside_Erasmus (2022-01-13)

⁴ <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/about-erasmus/kako-se-njime-upravlja> (2022-03-17)

⁵ Kosor, Kristina...[et al.]. ERASMUS+ : priručnik za pripremu i provedbu projekata financiranih iz programa ERASMUS+. Zagreb: TIM4PIN, 2016.

Rezultati dosadašnjeg programskog razdoblja i prioriteta u idućem razdoblju Erasmus+

Na razini zemalja EU proračun Erasmusa+ za financijsku perspektivu 2014.-2020. iznosio je 14,7 milijardi eura. Uzevši u obzir da je prethodno sedmogodišnje razdoblje nedavno završilo, a opseg programa iziskuje duži vremenski period za cjelovitu evaluaciju i analizu podataka (izvršene su tek srednjoročne evaluacije programskog razdoblja), prikazat će se dio statističkih pokazatelja programa na razini EU i RH, iznesenih u analizama za 2020. godinu.⁶ U toj godini u programu je sudjelovalo gotovo 640.000 sudionika, s proračunom od 3,8 milijardi eura, a provedeno je oko 20.400 projekata u koje je bilo uključeno 126.900 organizacija.

Novo programsko razdoblje Erasmusa+ koje traje od 2021. do 2027. donosi mnoge nove značajke. Glavni cilj programa u novom programskom razdoblju je poticanje obrazovanja, osobnog i profesionalnog razvoja kroz cjeloživotno obrazovanje u područjima obrazovanja, sporta i mladih kako unutar europskih zemalja tako i izvan njih. Taj je cilj u skladu s naglašenom idejom programa koji podrazumijeva jačanje europskog identiteta i aktivnog građanstva⁷.

Osnovne su značajke novog programskog razdoblja uvođenje kombiniranih mobilnosti, fizičkih i virtualnih.⁸ S ukupnim proračunom od 28,4 milijarde eura za razdoblje od 2021. do 2027. program Erasmus+ usmjeren je stvaranju jednakih mogućnosti za sve te održivi razvoj u skladu s očuvanjem okoliša i ukorak s digitalnim tehnologijama. Nizom projektnih aktivnosti program Erasmus+ financijski podržava, educira, osnažuje i povezuje pojedince i organizacije kako bi ostvarili svoj puni potencijal u sustavu obrazovanja, osposobljavanja, mladih i sporta.⁹ Projektne aktivnosti stoga trebaju biti povezane s uključivim, digitalnim, zelenim i demokratskim prioritetima, koji su fokusu interesa novog programskog razdoblja.

Što se tiče RH, tijekom sedmogodišnjeg razdoblja od 2014. do 2020. godine u Hrvatskoj je ugovoreno 2.620 Erasmus+ projekata za čije je sufinanciranje država na

---

⁶ European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, Erasmus+ annual report 2020, 2021. URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/049341> (2022-01-15)

⁷ Erasmus+ EU programme for education, training, youth and sport. URL: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/about-erasmus/how-to-take-part> (2022-01-15)

⁸ Erasmus+ Programme Guide. // <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/sites/default/files/2021-11/2021erasmusplus-programme-guide.pdf> (2022-01-16)

⁹ Agencija za mobilnost i programe EU. <https://ampeu.hr/erasmus> (2022-03-02)

raspolaganju imala 1,14 milijardi kuna bespovratnih sredstava te je ugovorila nevjerojatnih 99 %. U projektima je sudjelovalo više od 57 tisuća građana svih generacija. Svoje su projekte mogle prijavljivati ustanove predškolskog odgoja i obrazovanja, osnovne i srednje škole, učenički domovi, visokoškolske ustanove, pučka učilišta, muzeji, knjižnice, organizacije koje rade s mladima i mnogi drugi. Za objavu natječaja, ugovaranje projekata, dodjelu novčanih sredstava, nadzor pri provedbi i praćenje regularnosti trošenja sredstava nadležna je Agencija za mobilnost i programe EU. Agencija na području RH djeluje od 2007. godine, sa nadležnošću za 6 međunarodnih programa te 8 europskih mreža i inicijativa. Od početka rada Agencije ugovoreno je više od 150 milijuna eura iz programa Erasmus+ za projekte u kojima je sudjelovalo više od 100.000 Erasmus+ sudionika. Ugovoreno je i gotovo 200 projekata za program Europske snage solidarnosti te više od 126 milijuna eura za program Obzor 2020. Osoblje Agencije kontinuirano osigurava podršku prijaviteljima putem individualnih savjetovanja, regionalnih radionica, mrežnih seminara itd., savjetujući prijavitelje prema područjima i ključnim aktivnostima.¹⁰

Mogućnosti uključivanja knjižnica u Erasmus+

Knjižnice se u današnje vrijeme nalaze u procesima transformacija postojećih usluga i modificiranju svojih misija i strategija rada. U trenutku evidentnih društvenih promjena u gotovo svim segmentima života, knjižnicama se pružaju nove prilike za uvođenje novih, inovativnih usluga te nadogradnju već postojećih, putem financiranja iz fondova Europske Unije.

Novim vizijama, misijama i strategijama knjižnica, koje se prilagođavaju upravo novim društvenim paradigmama, otvaraju se nove mogućnosti za uključivanje u Erasmus+ program. U odnosu na prethodna programska razdoblja programa Erasmus+, u kojima su u početnim fazama bile uključene samo neke od institucija, kao što su obrazovne institucije ili institucije na akademskoj razini, današnji programski prioriteti ovog programa svakako uključuju i knjižnice, koje u tom slučaju imaju mogućnosti iskoristiti taj fond. Ovisno o potrebama knjižnica, mogu se prijavljivati projekti koji uključuju mlade, odrasle, osobe u nepovoljnom položaju, edukaciju i trening osoblja. Osim toga, otvorene su prilike za prijavu projekata u okviru strateških partnerstva, a takvi

---

¹⁰ Agencija za mobilnost i programe EU. URL: <https://ampeu.hr/> (2022-01-16)

projekti imaju dobrobit za više srodnih institucija. I u vrijeme novih okolnosti izazvanih pandemijom Covid-19 program je prilagođen potrebama i mogućnostima korisnika, otvaranjem natječaja koji su fokusirani na virtualne mobilnosti te upotrebu digitalnih sadržaja i tehnologija. Učinak i utjecaj projekata na sudionike mobilnosti vidljiv je na osobnoj i profesionalnoj razini pojedinca. Ono što je primarni cilj svakog uspješno izvedenog projekta je poboljšanje ključnih kompetencija, znanja i vještina sudionika projekta, jačanje jezičnih kompetencija, otvorenost i prilagodljivost prema promjenama, logično razmišljanje, jačanje kreativnosti. U tom smislu, knjižnice trebaju iskoristiti prilike za njihovu nadogradnju putem financiranja iz fondova Europske unije.

Inkluzivnost – jedan od strateških ciljeva Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“

Prema IFLA-inom Manifestu za europske knjižnice iz 2019. godine,¹¹ knjižnice imaju zadaću osigurati to da je svaki pojedinac u bilo kojem trenutku svog života sposoban učiti, čitati i razvijati se uz pomoć knjižnica, bez obzira na prepreke i ograničenja. Paralelno s društvenim promjenama, knjižnice u svoje strukture unose brojne promjene, s ciljem razvijanja, inovacija i čvršćeg povezivanja sa građanima. Možda i više od bilo koje druge javne ili privatne ustanove, narodne knjižnice nude jedinstveni prostor za susrete i razmjenu. U današnje vrijeme vidimo ih kao dinamičan i inkluzivan prostor dostupan svima. Socijalna integracija marginaliziranih skupina korisnika, stvaranje zajedničkog osjećaja identiteta, aktivno uključivanje članova u sukreiranje i osmišljavanje programa – samo su dio inovacija u knjižničarstvu, kojima se knjižnice redefinišu i otvaraju za nove načine i metode rada. Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac u djelokrugu svojeg poslovanja te u skladu s misijom, vizijom i strateškim ciljevima knjižnice, kroz provođenje neformalnih obrazovnih programa sustavno brine o uključivanju ranjivih skupina stanovništva pružajući im pomoć i podršku u formalnom obrazovanju. Smjer budućeg razvoja knjižnice temelji se na novom strateškom planu knjižnice za razdoblje od 2021. do 2025. godine¹² koji donosi promjene u načinu poslovanja. Analizom snaga, slabosti, prilika i prijetnja, prije utvrđivanja ključnih ciljeva strategije, a u kontekstu apliciranja knjižnice na financiranje iz fondova EU, može se zaključiti kako je potreba

¹¹ Knjižnični manifest za Europu. URL: <https://www.europe4libraries2019.eu/> (2022-01-16)

¹² Strateški plan Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“. URL: <http://www.gkka.hr/strateski-plan/> (2022-01-16)

knjižnice upravo razvijanje novih resursa (jačanje međunarodne suradnje sa srodnim ustanovama, razvoj ljudskih resursa, digitalne usluge) te integriranje u sustav modernih europskih knjižnica. S jedne strane, knjižnica ima dugogodišnju sporazumno reguliranu međunarodnu suradnju te vezu s knjižnicama u zemlji i inozemstvu. No, s druge strane, postoji i nedovoljna razina kompetencija knjižničnog osoblja za pripreme i provođenje projekata. Stoga je neophodno usmjeriti se na intenzivno stručno usavršavanje osoblja, jačanje njihovih kompetencija i znanja, kako bi se ostvarile četiri glavne strateške smjernice razvoja, a to su:

- razvoj knjižničnih resursa (poticanje pismenosti, slobodan pristup informacijama, umrežavanje, međunarodna suradnja i partnerstva);
- razvoj inovativnih ideja (razvoj inkluzivnih knjižničnih usluga, zeleno poslovanje, kulturni turizam, poslovna knjižnica);
- razvoj digitalnih i virtualnih usluga (dostupnost baštine, makerspace u knjižnici, usluge na daljinu);
- razvoj infrastrukture i osoblja (vidljivost knjižnice, prostorni kapaciteti i oprema, osnaživanje osoblja).

Razlozi za pokretanje projekta

Djelatnici knjižnice kroz dugogodišnje uspostavljene programe u knjižnici već imaju određena stečena iskustva u radu s ranjivim skupinama. U tijeku su već uhodani programi koji uključuju osobe s poteškoćama u razvoju, nezaposlene, žene u nepovoljnom društvenom položaju, nacionalne manjine itd. Programima i kampanjama ove skupine se aktivno uključuju u aktivnosti knjižnice. Nacionalna kampanja "I ja želim čitati", prepoznata u knjižničarskoj javnosti kao vrijedan doprinos stvaranju inkluzivnog društva, aktivno je zastupljena u karlovačkoj knjižnici. U okviru kampanje odvijaju se programi i aktivnosti koji uključuju osobu s invaliditetom i mentalnim oštećenjima u zajednicu (štićenici Centra za pružanje usluga u zajednici Ozalj), pomoć pri otklanjanju teškoća u čitanju i pisanju kod djece (suradnja s Poliklinikom za rehabilitaciju slušanja i govora SUVAG Karlovac), poboljšanje položaja žena kroz zaštitu ljudskih prava (suradnja s Ženskom grupom Karlovac – Korak). No, unatoč dosadašnjim postignućima i aktivnom radu u provođenju programa, pokazala se potreba i inicijativa za implementacijom novih programa koji će uključiti i ostale marginalizirane skupine, osobito tražitelje azila,

izbjeglice, ranjive skupine migranata, žene (u kontekstu ekonomske i obrazovne nejednakosti¹³). Kada je riječ o migrantima i azilantima, takve korisničke skupine na mnogo načina doprinose ekonomskom rastu zemalja domaćina, donoseći sa sobom nove vještine i kompetencije i pomažući u smanjenju nedostatka radne snage. Usto, povećavanje svijesti o pozitivnoj ulozi koju migranti mogu imati kao poduzetnici moglo bi pridonijeti uravnoteženijoj javnoj slici o migracijama.

Programi koji se provode u okviru Središnje knjižnice Slovenaca u RH¹⁴, a temelje se na očuvanju slovenske kulture i jezika te pružaju pravi primjer multikulturalnosti u praksi, u velikoj su mjeri pridonijeli širenju knjižničnih programa. Dosadašnjim radom sa slovenskom nacionalnom manjinom i programima u koje su uključeni, pojačala se potreba za proširenjem usluga, s obzirom da se iz godine u godinu pojavljuju novi korisnici koji zbog migriranja na dnevnoj ili tjednoj razini zbog posla žele naučiti jezik i kulturu države koja ih prima u radni odnos. Uz programe kojima su ostvareni pozitivni rezultati i formirane ciljane skupine korisnika koji se na taj način direktno integriraju u društvo, edukacijom zaposlenika knjižnice u inozemstvu i praćenjem rada u srodnim institucijama, postići će se nova inovativna znanja koja će se zatim primijeniti za uvođenje novih usluga i inkluziju novih skupina korisnika.

Uspješna realizacija nekoliko projekata financiranih iz europskih fondova otvorila je knjižnici mogućnosti za prijavljivanje novih projektnih prijedloga. Stoga je osmišljen projekt nazvan „Inkluzijom ostvarimo potencijale knjižnica“, prijavljen Agenciji za mobilnost i programe EU u okviru programa Erasmus+ kao ključna aktivnost 1 u području obrazovanja odraslih.¹⁵ Vremensko trajanje projekta je od 1. srpnja 2020. do 30. lipnja 2022., a uključuje mobilnost osoblja i praćenje rada knjižnica u tri europske države. Za njegovo provođenje odobrena je u cijelosti zatražena financijska potpora u iznosu od 10.737,00 eura. Cilj je projekta jačanje postojećih usluga sa specifičnim odraslim

---

¹³ Istraživanja pokazuju da su žene marginalizirane na radnom mjestu, imaju manje plaće i sporije napreduju na hijerarhijskoj organizacijskoj ljestvici (Galić, B., 2011.). U području obrazovanja marginaliziranost nije očita kroz formalni sustav obrazovanja koji je jednak za sve, već kroz niz drugih stvari poput pridavanja tradicionalnih rodnih uloga i stereotipa (Herceg, M., Tešija, J., i sur., 2010).

¹⁴ Odlukom Vlade Republike Hrvatske iz travnja 2000. u djelokrug Ministarstva kulture ušli su programi središnjih knjižnica nacionalnih manjina koji su se dotad pratili i financirali u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu putem Vladinog ureda za nacionalne manjine. Središnja knjižnica Slovenaca jedna je od deset knjižnica nacionalnih manjina, a djeluje u sastavu Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ u Karlovcu. URL: <http://www.gkka.hr/sredisnja-knjiznica-slovenaca/> (2022-03-17)

¹⁵ O projektu „Inkluzijom ostvarimo potencijale knjižnica“. URL: <http://www.gkka.hr/inkluzijom-ostvarimo-potencijale-knjiznica/> (2022-01-18)

skupinama korisnika (osobe treće životne dobi, osobe s teškoćama u razvoju, osobe u nepovoljnom položaju, manjine) i implementacija novih usluga knjižnice koje podrazumijevaju zbližavanje s novom korisničkom populacijom. Kako bi se ispunili zacrtani ciljevi, potrebno je unaprijediti kvalitetu rada, usluga i programa te kompetencije zaposlenih, u skladu s europskim vrijednostima te stručnim standardima i preporukama za narodne knjižnice na području cjeloživotnog učenja. Iz navedenih razloga osmišljene su projektne aktivnosti koje će povezati osoblje knjižnice s europskim knjižnicama te omogućiti stjecanje novih potrebnih znanja, inovativnih pristupa i modela u radu. Prijenos pozitivnih primjera dobre prakse iz međunarodnog okruženja ima pozitivan utjecaj na razvoj knjižnice u području cjeloživotnog obrazovanja odraslih, omogućuje bolje povezivanje s knjižnicama u inozemstvu, čime se doprinosi i jačanju svijesti odraslih korisnika.

Aktivnosti u projektu

Za ključno područje ovog projekta odabran je rad s odraslim ranjivim skupinama korisnika. Knjižničari koji rade s ranjivim skupinama trebaju znanja i vještine koje mogu steći stručnim usavršavanjem u inozemstvu. S obzirom na identificirane potrebe ustanove koje zahtijevaju da se u programe, uz dosad uključene ranjive skupine, aktivno uključe i novi dionici, provedbom ovog projekta želja je dodatno osposobljavanje zaposlenika za rad s ranjivim skupinama odraslih osoba te uvođenje novih programa i sadržaja. Konkretno, stručnom edukacijom zaposlenika koji sudjeluju u programima za marginalizirane skupine korisnika zaposlenici se osnažuju da se kroz implementaciju novih programa suoče sa izazovima modernog vremena, a aktivnosti rezultiraju trajnim učincima za sve uključene te u konačnici za trajni razvoj ustanove.¹⁶

Ključne osobe koje su uključene u koordiniranje i implementiranje projekta jesu diplomirani knjižničari, voditelji i informatori knjižničnih odjela, sa stečenim iskustvom u radu sa specifičnim skupinama korisnika. Zbog specifičnih potreba same knjižnice cilj projekta jest postići nove kompetencije i time pospješiti dosadašnji rad i profesionalni razvoj djelatnikâ koji sudjeluju u navedenim aktivnostima. Jedan je od ciljeva ovog projekta i dodatna motivacija zaposlenikâ kako bi bili što inovativniji u svojim idejama te time poboljšali usluge i metode rada s korisnicima.

---

¹⁶ Erasmus+ project platform. URL: <https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplu-project-details/#project/2020-1-HR01-KA104-077383> (2022-01-18)

Mobilnost osobja – *job shadowing*

U okviru europske mobilnosti, kroz projekt je omogućeno da sedam djelatnika karlovačke knjižnice u periodu od 24 mjeseca posjeti 3 europske knjižnice koje su već implementirale inovativne programe u području rada s ranjivim skupinama. Promatranjem rada kolega knjižničara na radnom mjestu (*job shadowing*), u knjižnicama koje imaju razvijene, kvalitetne i učinkovite strategije rada s ranjivim skupinama stanovništva (knjižnice u Sloveniji, Belgiji i Estoniji), a istovremeno dijele iste vrijednosti i imaju slične ciljeve, omogućen je izravan pristup stjecanju novih kompetencija.

U prvoj mobilnosti u Sloveniji sudjelovalo je dvoje sudionika projekta, koji su u Gradskoj knjižnici i Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Ljubljani upoznali nove načine rada, promatrali rad poslovno-informacijskog centra knjižnice te projekte poslovnog opismenjavanja. Nakon prve mobilnosti uslijedila je implementacija nove usluge. Formirana je skupina odraslih korisnika, azilanata koji trenutno borave na području grada Karlovca i Karlovačke županije. Program uključuje pažljivo osmišljene kreativne i obrazovne programe i aktivnosti koji uključuju inovacije u radu s migrantima: učenje hrvatskog jezika, programi za poticanje poduzetništva i financijske pismenosti, digitalna pismenost / ICT pismenost, individualna podrška te razmjena kulturnih kompetencija. Za drugu mobilnost na koju odlaze 3 sudionika projekta koji će promatrati rad s migrantima, osobama s teškoćama čitanja i ranjivim skupinama, predviđen je odlazak u Belgiju, u knjižnicu u Gentu, koja provodi upravo programe vezane uz iste skupine korisnika. Treća mobilnost uključuje posjet knjižnici u Tallinu, Estonija. Posljednja faza projekta obuhvaća primjenu novih ideja i implementaciju nove usluge uz međunarodnu suradnju i razmjenu znanja te prijenos primjenjivih praksi iz međunarodnog okruženja. Uz temeljne aktivnosti, od iznimne je važnosti širenje informacija, medijska promocija, procjena uspješnosti projekta, završetak i izvještavanje. Medijska promocija provodi se od početka projekta na društvenim mrežama, u medijima, na stručnim skupovima i edukacijama.

Temelj i glavni dio prijave KA 1 aktivnosti je Europski razvojni plan.¹⁷ Cilj plana jest ponuditi prijavitelju okvir unutar kojeg će predstaviti potrebe, prepreke, želje, interese i izazove s kojima se organizacija susreće, objasniti kako joj projekt može pomoći

---

¹⁷ Perišić, Ana; Kunović, Ana. Europski razvojni plan – preduvjet za kvalitetnu prijavu projekata u okviru Erasmus+ programa. // TIM4PIN magazin 5 (2016)

u rješavanju ustanovljenih problema i uvođenju novih i inovativnih sadržaja u svakodnevni rad. Europski razvojni plan treba biti rezultat kontinuiranog promišljanja organizacije o poboljšanju pojedinih područja rada. Plan sadrži 4 ključna pitanja na koja je potrebno konkretno i detaljno odgovoriti, pazeći na nacionalni i europski kontekst. Pitanja se odnose na potrebe organizacije u smislu razvoja kvalitete rada i internacionalizacije, opis planiranih mobilnosti, pokazatelje utjecaja na strateški razvoj organizacije te opseg korištenja digitalnih resursa na razini EU.

Europski razvojni plan važan je dio tijekom postupka prijave jer čini osnovu na kojoj se temelji prijedlog projekta. Ostatak projektnog prijedloga osmišljen je upravo prema toj logici. Naime, specifični ciljevi projekta eksplicitno moraju biti povezani sa širim ciljevima Europskog razvojnog plana. Uz pitanja koja je potrebno postaviti pri strukturiranju sadržaja projekta (U kojoj smo poziciji danas? Gdje želimo biti? Kako doći do tog cilja?), konkretan način opisivanja, novi inovativni postupci, jasno i pregledno strukturiran sadržaj zasnovan na konkretnim temeljima, usklađen s kapacitetima ustanove te sposobnost implementacije naučenog u svakodnevni rad ustanove itd. osnova su za uspješnu evaluaciju i odobrenje projekta. Prateći smjernice europskog razvojnog plana, ključni ciljevi ovog projekta jesu:

- poboljšanje vještina zaposlenika
- poboljšanje kvalitete postojećih usluga za ranjive skupine
- implementacija novih usluga za nove korisnike u nepovoljnom položaju
- povećanje broja korisnika usluga.

Rezultati projekta i implementacija novih programa i usluga

Zaposlenici uče nove metode rada, razmjenjuju iskustva, znanja i dobre prakse, nadograđuju svoje znanje te stječu nove ideje za razvoj cjeloživotnog učenja odraslih u knjižnici. Stečena znanja i iskustva omogućavaju lakšu integraciju ranjivih skupina u društvo i svladavanje prepreka. Iskustva i prakse iz inozemstva prenose se u knjižnicu i integriraju se u oblikovanje knjižničnih sadržaja. Knjižnica tako postaje prepoznatljiv centar za rad s ranjivim skupinama odraslih korisnika s ciljem integracije u socioekonomski život. Pritom se slijede sva načela izvrsnosti za uspješnu provedbu novih programa: fokus na korisnike, kreiranje čvrstih i održivih usluga i programa, praćenje trenutnih stanja i poticanje promjena te otvaranje prilika za nova partnerstva.

Očekivani rezultati projekta jesu razvijanje novih inovativnih programa, stvaranje novih suradničkih odnosa i jačanje veza među partnerskim organizacijama. Željeni učinak projekta na lokalnoj razini u prvom redu obuhvaća poboljšanje programa i usluga u lokalnoj zajednici, doprinos razvoju i poboljšanju kvalitete relevantnih vještina i kompetencija knjižničnog osoblja koje radi s ranjivim skupinama, uključivanje ranjivih skupina kroz knjižnične programe u aktivnosti lokalne zajednice te učinkovita društvena integracija. Nakon završetka projekta, izvršit će se evaluacija projekta. Dužnost je upoznati i partnerske organizacije sa zaključcima te traženje njihovih povratnih informacija.

Željeni učinak projekta na širu javnost uključuje širenje stečenog znanja i iskustva u radu s ranjivim skupinama putem regionalnog društva knjižničara u koje je knjižnica uključena; uvođenje novih modela rada s ranjivim skupinama koje može poslužiti kao primjer dobre prakse i ostalim narodnim knjižnicama u Republici Hrvatskoj, razmjena znanja s kolegama iz partnerskih knjižnica itd.

Cilj je ovog projekta podizanje svijesti o važnosti izgradnje inkluzivnog društva zasnovanog na otvorenim i tolerantnim odnosima, o važnosti razvijanja kompetencija odraslih, a prije svega želja da ranjive skupine odraslih u knjižnici prepoznaju okruženje koje pruža značajnu potporu neformalnom i cjeloživotnom učenju te da osjećaju kako su u tom prostoru uključeni i prihvaćeni.

Zaključak

Danas smo svjedocima društvenih promjena koje mijenjaju postojeće strukture i obrasce ponašanja i djelovanja te neminovno dovode do novih izazova, a u značajnoj mjeri utječu i na rad samih knjižnica. Knjižnice imaju tu privilegiju da u svojoj sredini redefiniranjem svojih koncepata djelovanja do određenog stupnja mogu redefinirati i potrebe svojih korisnika, a time posredno i društvo u cjelini. Pronaći nove načine financiranja nije lak zadatak. To je zahtjevan i složen proces koji iziskuje edukaciju, razmišljanje izvan postojećih okvira te aktivnu participaciju osoblja i krajnjih ciljanih skupina. Timski rad djelatnika, oslušivanje potreba zajednice i prilagođavanje, učenje, usavršavanje, suradnja s kolegama na europskoj i globalnoj razini, pokretači su pozitivnih promjena u okruženju. Dosadašnja iskustva dobivena tijekom provedbe projekta poboljšat će kvalitetu rada zaposlenika te kvalitetu postojećih usluga te dovesti do

implementacije novih usluga, što će u konačnici rezultirati povećanjem broja korisnika. Kreiranjem novih usluga za rad s ranjivim skupinama težit ćemo poboljšanju i osiguravanju ravnopravnosti, socijalne uključenosti, međukulturalnom razumijevanju i osjećaju za zajednicu.

Literatura

Agencija za mobilnost i programe EU. URL: <https://ampeu.hr/> (2022-01-16)

Cairns, David; Krzaklewska, Ewa; Cuzzocrea, Valentina; Allaste, Airi-Alina. Mobility, Education and Employability in the European Union: Inside Erasmus, 2018. URL: https://www.researchgate.net/publication/324478561_Mobility_Education_and_Employability_in_the_European_Union_Inside_Erasmus (2022-01-13)
EPALE - Electronic Platform for Adult Learning in Europe. URL: <https://epale.ec.europa.eu/hr> (2022-01-20)

Erasmus+ EU programme for education, training, youth and sport. URL: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/about-erasmus/how-to-take-part> (2022-01-15)

Erasmus+ project platform. URL: <https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplu-project-details/#project/2020-1-HR01-KA104-077383> (2022-01-18)

Erasmus+ Programme Guide. // <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/sites/default/files/2021-11/202erasmusplus-programme-guide.pdf> (2022-01-16)

European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, Erasmus+ annual report 2020, 2021. URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/049341> (2022-01-15)

Galić, B. (2011) „Rodna (ne)ravnopravnost i diskriminacija na poslu/tržištu rada“, u: Ž. Kamenov, B. Galić (ur.) Rodna ravnopravnost i diskriminacija u Hrvatskoj: Istraživanje „Percepcija, iskustva i stavovi o rodnoj diskriminaciji u RH, Zagreb: Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, str. 49–59.

Herceg, M., Tešija, J., i sur. (2010). Obrazovanje za rodnu jednakost. Tenja: Ženska udruga „Izvor“. Dostupno na: <http://www.zenska-udruga-izvor.hr/wpcontent/uploads/2015/07/Obrazovanje-za-rodnu-jednakost.pdf> (2022-19-03)

Knjižnični manifest za Europu. URL: <https://www.europe4libraries2019.eu/> (2022-01-16)

Kosor, Kristina...[et al.]. ERASMUS+ : priručnik za pripremu i provedbu projekata financiranih iz programa ERASMUS+. Zagreb: TIM4PIN, 2016.

O programu Erasmus. URL: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/about-erasmus/kako-se-njime-upravlja> (2022-17-03)

Perišić, Ana; Kunović, Ana. Europski razvojni plan – preduvjet za kvalitetnu prijavu projekata u okviru Erasmus+ programa. // TIM4PIN magazin 5 (2016)

Projekt „Inkluzijom ostvarimo potencijale knjižnica“. URL: <http://www.gkka.hr/inkluzijom-ostvarimo-potencijale-knjiznica/> (2022-18-01)

Strateški plan Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“. URL: <http://www.gkka.hr/strateski-plan/> (2022-01-16)

Središnja knjižnica Slovenaca u RH. URL: <http://www.gkka.hr/sredisnja-knjiznica-slovenaca/> (2022-03-17)

UNESCOv manifest za narodne knjižnice iz 1994. Dostupno na: http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/UNESCOv_manifest_za_narodne_knjiznice.htm (2022-19-03)

Vodič kroz program Erasmus+. URL: <https://ampeu.hr/files/Vodi%C4%8D-kroz-program-Erasmus-HR.pdf> (2022-02-24)